

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok	— — — —	2 zl. — kr.
Na pol roka	— — — —	1 " — "
Na štvrt roka	— — — —	" 60 "

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelja:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a
GERHARD NÉMETH.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i de-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je
10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Sv. Anton z Paduy.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zasada, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Krestania! kupujte len u krestanov!

Čudná rozhorčenosť.

Dobre vedia čtení čitateľa Kresťana, že v maďarskej reči Zimándy, v nemeckej ale Zelenyák vydali jedno dielo proti Kossuthovi. Potom ale v staršom bratovi „Kresťana,“ v „Magyar Néplape“ uverejnený bol krátky oznam, kde a pod akými podmienkami sa môže to dielo dostať zdarma.

Židovská tlač hrozne sa oborila proti týmto trom kňazom. Len gazembermi, nehanebníkami a kujonmi ich nazývaly zednársko-liberálne, kóšerovo tatárske noviny; neodvisiaci ale vo svojej „rozhorčenosti“ tak ďaleko pokročili, že členovia neodvisliackej strany Pichler a Olay palicami napadli Lepšényiho a uličnú háveď zbudzovali, aby ho zabila.

L'udová strana viac krát sa vyslovila, že Zimándy a Zelenyák bez jej vedomosti vydali to dielo, že Lepšényi vo svojom vlastnom časopise na svoju vlastnú zodpovednosť uverejnil ten oznam; alebo — keď bez jeho vedomosti sa to stalo — ani v tom páde to nepošlo od ľudovej strany.

A hľa liberálni tatári, a s liberálmi paktujúci neodvisiaci ešte vždy osočujú a prenasledujú s pekelnou zlosťou neukrotiteľnou ľudovú stranu, jej členov ale tak opisujú, jako by každý z nich veľmi nebezpečným vlastizradcom bol. Ba ani kat. kňazstvu nedajú pokoj.

Či ale títo páni, z ktorých mnohí, nevieme, k akej sekte patriť môžu, či tedy títo hazafíci naozaj nad urazením pamiatky Kossuthovej sú tak hrozne, tak neukrotiteľne rozhorčení?

Nie, aspoň skutočnosť toto nám pripomína. Ako-že?

7-ho júna uverejnil „Alkotmány“ jeden článok, v ktorom dokázané bolo, že kóšerový, liberálno-zednársky denník „Magyar Hirlap,“ ktorý tak hrozne a nemilosrdne česal Zelenyáka a Zimándyho, 21. marca 1894. (Kossuth ale zomrel 20. marca v tomže roku) také veci uverejnil o Kossuthovi, pre ktoré na Zimándyho a Zelenyáka hana sa kydala, Lepšényiho ale palicami napadli.

„Alkotmány“ to dokázal, doslovne citoval, že „Magyar Hirlap“ 21. marca r. 1894. to písal o Kossuthovi, že *kradol* a preto opustiť musel zemplínsku stolicu. A čo sa stalo? Snáď bol napadnutý „Magyar Hirlap“ od tých časopisov, ktoré tak hrozne prenasledujú ešte i dnes tých troch kňazov?

O nie tieto časopisy aj so svojimi privržencami nevzaly to v známosť. A tak právne uzavierame, že im nezáleží na toľko na Kos-

suthovej pamiatke, jako o veľa viacej na tom, aby kat. kňazstvo a ľudová strana byly ustavične v robote.

Kde-že ste, páni neodvisiaci? A či Kossuthova pamiatka je naozaj už len prostriedkom kortešačky proti ľudovej strane a proti kat. kňazstvu?

Môžeme byť presvedčení, že keby tí traja hanení a prenasledovaní spisovatelia neboli ľudákmi a kat. kňazmi, vtedy, by sa im nič nebolo stalo. Keby Lepšényi, Zimándy a Zelenyák zednármí a liberálmi, kóšerovými novinármi boli tak by sa im nebolo nič stalo, ako sa nič nestalo „Magyar Hirlapu“, ktorý také nepekne veci písal o Kossuthovi.

Či nemáme pravdu, že rozhorčenosť židovských novinárov a neodvisliackych panákov je čudná?

Jurko Sándorffy,

neohrozený ľudák.

POLITICKÉ CHÝRY.

Sústredná pisáreň ľudovej strany nenachádza sa už od 3. mája tam, kde predtým bola; kto by jej chcel písať, pod týmto nápisom to musí činiť: *A néppárt országos központi irodája Bpest, VIII. Józsefkörút 35. (I. em. 2. ajtó).*

Niže s pozemkovou daňou. Aby pozemková daň menšou sa stala, bursová daň ale uvedená bola, nasledujúce obce zadaly prosbu na krajinský snem: Nagy Balló, Jászberény, Csács, Mindszentkál, Felsőbük, Répce-Szemere, Csaford, Santos, Cseréfa, Somogy-Szent-Balázs, Varsány, Bakony, Ság, Lazi, Zamárd, Endréd, Karakó, Kis-Iratos; Rákóczy, Pázmánd, Kamon, Nagy Narda. Toto sú všetko maďarské obce. Horniaky ešte vždy spia, lebo je im veľmi dobre, a lebo sme im ešte nepísali dost o tejto veci.

Kto je pánom i v cudzozemsku. Známo je, že terajší minister-predseda vo Francúzsku v Dreyfusovej škandáľoznej záležitosti vlastenecky sa zdržal; aj to vieme, že nechová sa proti cirkvi katolíckej tak divo, jako jeho predchodcovia. Kóšerové denníky a zednárske časopisy kričia a píšu proti nemu, že on nemôže ďalej riadiť krajinu, pokiaľ ostatní ministri zaľakovali. S'ovom chrochovaním na papieri by mu rady odňaly chuť kóšerové časopisy od panovania. Lenže Meline o veľa vernejším je kresťanským zásadám, nežli že by sa takým hlasom a krikom nechal odstrašiť.

Nepriatelja Anglicka. Zajímavá doháda bola v anglickej snemovni kraj. vyslancov v Anglicku. Z tejto dohady vidno, že Anglicko nepovažuje za priateľov svojich ani Nemcov ani Rusov; práve preto hľadá priateľstvo Spojených Štátov. Hja aj líška radšej sa pripojí k levovi, nežli k vlkovi proti levu bojujú-

cemu. Anglicko vidí, že Spojené Štáty vyhrajú v te-
rajšej vojne, teda nečudujme sa, že hľadá priateľstvo
Spojených Štátov.

Katolícká autonómia. Z 9 členov pozostá-
vajúci autonómický výbor pod predsedom Julom Sza-
párom 20. júna po poludni o 3 hodinách bude mať
zasadnutie. Veru slabó to ide s našou autonomiou.
Nevieme, prečo nenástojil predseda Szapary, aby ča-
stejšie boli výborové porady. Ešte nič sa nevie, čo a
jako to bude s tou autonomiou.

Záležitosť kvóty. Uhorský kvótový výbor
pozostáva zo 7 členov; rakúsky kvótový výbor tak
dobré. Títo páni majú rozhodnúť, koľko má platiť
Rakúsko, a koľko Uhorsko na spoločné výdavky dr-
žavy. Rakúsky kvótový výbor chce, aby sme viac
platili, nežli doposiaľ; my zas nemôžeme platiť toľko,
koľko by Rakúšania žiadali. Tieto dva výbory vždy
pojednávajú už od dávna bez všetkého výsledku. O
vyrovnaní tedy ešte vždy nenie ani reči. Na posledy
predsa len kráľ bude musieť rozhodnúť v tejto veci, a
všetko tak zostane, jako predtým. Ináč kvótový vý-
bor Rakúska už popúšťa, lebo nežiada, aby Uhorsko
platilo 42 percentov, lež pristane i na 38 percentov.
Lenže Uhorsko ani na to nemôže pristáť.

Rakúske pomery. Ani Thun si nevie rady
dať s nemeckými vyslancami. Do jasene nebude tam
viac snemového zasadnutia. Každý je presvedčený o
tom, že Thun múdrejšie nemôhol pokročiť. Teraz sa
už trochu zháklí socialdemokrati, že nemôžu svoje
škandále prevádzkať v snemovni.

Prenasledovanie katolíkov v Taliansku.
Zednárska vláda talianska hrozne nakladá s katolíckou
cirkvou. Nenie dosť, že utlačila spolkovú a tlačovú
slobodu; teraz už i proti ústrojnosti biskupství je. Mi-
nister-predseda Rudini ale by mohol vedieť, že cirkev
Kristova nechá sa síce utlačiť, nie ale vykoreníť.

Zhabané volebné právo. Z Ochodnice nám
píšu, že tam toho roku svedomité milosrdenstvo bolo,
len *štrnástim* občanom dalo hlas, kdežto pred troma
rokami *sto* voličov tam bolo. — Ani v mošonskej sto-
lici to nevyzerá prajnejšie. Podivuhodná to vec, že
vynechaní voličia všetci sú ľavičiackí.

Škandál Nemeov v Brne. Mešťanosta Prahy,
dr. Podlipny vybral sa do Brna na istú slávnosť. Celé
množstvo ľudu ho čakalo na stanici. Nemci ale de-
monštrovať začali, polícia mala veľa práce, lež sa jej
ten škandál podarilo utlačiť.

Americko-španielska volba. Dokázalo sa,
že Španielsko je prisábe k tomu, aby za prst sa
fahalo so Spojenými Štátmi. Kde je hromada peňazí,
množstvo ľudu, tam je ľahko zvíťaziť. A veď o Spo-
jených Štátoch sa to môže tvrdiť. Veľmoe sa už
chystajú zamiešať do toho zápasu, a chcú, aby sa tie
dve državy tak vyrovnaly, že by vojna bezcieľna čím
skorej koniec vzala.

Skladanie počtu v Zala-Egersegu. Už v
predošlom čísle bola o ňom reč. Sami sme si nemy-
sleli, že to tak skvele vypáli. Vidieť, že ľud tak sa
drží ľudovej strany, jako silnej skaly spasonosnej.
Ľudoví rečníci mali asi 6000 poslucháčov. Ustavične
bolo slyšať výkriky: „Nech žije ľudová strana, nech
žije naša vlasť!“

Krajinský snem.

Snemovňa veľmožov.

Zasadnutie 8. júna.

V snemovni veľmožov odpovedal veľký mameluk
Darányi na interpelláciu Vécseyho. Povedal, že 40
tisíc robotníkov drží vláda v zásobe. Uistuje Vécseyho,
že i o to sa postará, aby poriadni robotníci neboli
bantovaní. Jozef *Majláth* ostro vystúpil proti úžerstvu,
ktoré väčšiu časť statkárov žobráckou palicou obda-
rila. Vláda nepostarala sa zavčasu o prostriedky, ktoré
by boly cestu zamedzily úžerstvu. Potom rozobral
zákonný návrh o spolkoch, s ktorým docela nenie
spokojný. Štefan *Keglevics* neprijal tenže zákonný ná-
vrh. Na konci zasadnutia znovu sa ohlásil veľký ma-
meluk *Darányi* a prosil veľmožov, aby prijali toto
„výborné“ dielo, mamelucká časť veľmožov kývla
hlavou dľa vôle ministra, ktorý sa pod fúzy zasmial

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 8. mája

Dnes pokračovalo sa v pojednávaní zákonného
návrhu o útratách verejnej opatery nemocných *Ruffy*
napádal ľavičiakov bez toho, že by im bol uškodil,
potom ale prijal v mameluckom duchu zákonný návrh.
V utešenej reči dokázal *Major*, že je ten zákonný
návrh nedobry, nespravodlivý. F. *Horánszky* rozhor-
čeno česal vládu pre tento návrh. Na oči vyhodil ma-
melukom, ako môžu za takýto zákonný návrh bojo-
vať a oduševnení byť. Jako hruda osie hniezdo, tak
rozhniedzil *Horánszky* svojou rečou vládu. Veľký
mameluk *Percel* stal hore, aby chválil tento nechva-
litebný zákonný návrh. Na konci zasadnutia mameluk
Komlóssy interpeloval veľkého mameluka *Wlassifa*,
čo je s kongruou kat. kňazov. Veľký mameluk odpo-
vedal, že v jaseni všetko bude v poriadku, teraz ešte
mnohé prekážky sa musia odstrániť. *Komlóssy* vďaka
činil veľkému mamelukovi, že je taký dobroprajný
proti kat. cirkvi.

Zasadnutie 10. júna.

Pokračovalo sa v pojednávaní zákonného návrhu
o vydavkách verejného opatrovania nemocných. Ma-
melukov veľmi málo bolo prítomné. Oni vtedy mnohí
bývajú v snemovni, keď hlasovať treba. Prazdným
ľaviciam rečnili tí, ktorí sa dnes ohlásili. Prvým reč-
níkom bol *Sax Meltzer*, ktorý zvlášte chudobu odpo-
ručal vláde do pozornosti a opatery. Veľa vlastností
návrhu sa mu nepáčilo, preto ale vo všeobecnosti
prijal zákonný návrh. — Herský ľudák *Anton Mócsy*
dokázal, jak chatrným dielom je tento zákonný ná-
vrh. Na oči vyhodil vláde, že by všetko len soštatniť
chcela. Či netancuje už i bez toho celá krajina tak,
ako jej vláda huduje. Potom podrobne rozobral je-
dnotlivé odseky toho návrhu, a dokázal, že vláda to
všetko len tak na chytro sklepała. Vystúpil aj proti
žobrákom, ktorí skorej postavačmi by boli mohli me-
novaní byť. Na konci osvedčil sa, že zákonný návrh
neprijme. Po mameluckej reči *Heltaiho* a *Crausza*
ale mameluci prijali zákonný návrh. — Pri podrobnom
pojednávaní viac návrhov bolo odporúčané ale darmo,
lebo darmo odôvodnili svoj návrh ľudáci *Major* a
Buzáth dlhšou rečou, veľký mameluk *Percel* a s ním

i jeho prvrženci kývli hlavou, že nechcú vedieť o dobrej rade ľudákov. Zasadnutie trvalo do 3 hodín po poludní.

Zasadnutie 11. júna.

Dnes aj podrobné pojednávanie zákonného návrhu o opatrovaní nemocných vzalo koniec. Menšie zmeny navrhli *Polónyi*, *mameluk Heltai*, herský ľudák *Fraňo Buzáth*, a mnohí iní. Minister *Percel* viac návrhov prijal, návrhov ľudákov ale tál sa, jako sedliak flinty. Zasadnutie veľmi krátke bolo.

Zasadnutie 13. júna.

Dnešné zasadnutie veľmi krátke bolo. Vyslanc *Luppa* okrášlil vyslancov ružiami, ktorí v treťom čítaní prijali zákonný návrh o opatrovaní nemocných. Barón *Fejérváry* čo nástupca ministra financií zadal návrh o zavedení dane od vína v Chorvátsku. Potom znovu musel navrhovať, aby i zajtra bolo zasadnutie, a i predmety pojednávania označil. *Komjaty* ale navrhoval, aby vyslanci aspoň tri dni dostali k študovaniu. *Mameluci* — čili väčšina snemovne kraj. vyslancov — prijali návrh *Fejérváryho*. *Šima* interpelloval v záležitosti čongrádskeho farára *Hegyiho*, proti ktorému vyšetovanie nariadiť súdna stolica na inkopetentné oznámenie služného.

Zasadnutie 14. júna.

Vituz neodvisliacky *Viktor Pichler* zazlieval, že z ministerstva obchodu nenie nikto prítomný. Neskôr ale prišiel štátny sekretár *Ladislav Vörös*. Napádal ministerstvo, že bez vedomia snemu šafári. — *Fraňo Šima* napádal *Ferdinanda Förstera*, bývalého správcu uhorskej štátnej dielne na párné nástroje. Ktorý ale neskôr stal sa správcom dielne v Rešici. Aj *Polónyi* ostro napádal vládu pre *Förstera*, ktorý svoju maďarskú vedomnosť použil k pospechu rakúskej dielne. Povedal, že dľa trestného zákona (376. §) sa malo proti *Försterovi* pokročiť. *Lukáč* a *Vörös* zastávali *Förstera*, povedali, že všetko, čo sa len povedalo proti *Försterovi*, je len vymysleninou. *Mameluci* ale kývli hlavou, že to je pravda, čo ministri hovoria, a že ostré reči *lavičiakov* nič nestoja; odhlasovali, že všetko dobre sa stalo. Začaly sa pojednávať zákonné návrhy o potravnej dani od liehu, piva a cukru.

Zasadnutie 15. júna.

Predseda *Berzeviczy* oznámil vyslancom, že predseda snemovne veľmožov *Vilem Tóth* zomrel. Neodvisliak *Komjathy* napádal vládu, že by lepšie mala riadiť krajinu. Po ňom ohlásil sa *mameluk Ján Kulman*; povedal, že skôr-neskôr prinútení budeme vstúpiť na pole samostatného hospodárenia. Žiada, aby daň od piva nižšia bola. Keď pivo drahé bude, vtedy neodvykne ľud od pálenky, pokiaľ jeho vačok mu to nedovolí, aby pivo pil. *Polónyi* zaoberal sa so zákonným návrhom o dani od cukru. Potom prešiel na politické pomery rakúske, ostro napádajúc neokrúchanosť vlády. *Bánffy* sa veľmi obrazným cítil byť, komisnou slovou menoval reč *Polónyiho*, ktorý mu ale všetko vrátil a povedal, že *Bánffy* chvástaním sa zakrýva svoju nevedomosť. Potom *Wlassics* krátku odpoveď dal na jednu interpeláciu *Molnára*, ktorý nechal v ziamosť odpoveď ministra, *mameluci* ale kývli hlavou, že tá odpoveď výborná bola.

Rozličnosť vierovyznaní, alebo ktorá viera je pravá!

(Pokračovanie.)

S touto vlastnosťou vyšvihuje sa nad hmotu, a berie sa od zeme preč k nebeskému kraju.

Po denných prácach neráz sa utiahne, ducha k Bohu obráti, čili modlí sa. V mamiacom huku každodeného života, v hroznom kriku trúb a strelieb vojny sveta jednako počuť príjemný ale smutný hlahol zvonov. Ako by vyššie kruhy sišly na zem a volaly človeka k sebe. Tento vážny a slávny hlahol zvonov pripomína človekovi jeho opravdi.ú vlasť, vznešené povolanie, duchovný svet, a velebenie toho, ktorý je stvoriteľom a pánom vyššieho duchovného sveta. V krajinách západného kresťanstva hlahol zvonov svoláva ľud, aby sa šiel klaňať Stvoriteľovi; vo východných krajinách ale smutný hlas mendzimov na takých vežach menších svoláva ľud k poklone Allaha: tisíce a tisíce obracajú sa k východu s tvárou a do prachu zeme kladú tvár pred tou bytnosťou, v očiach ktorej je všetko len prach a popol.

Školy a synagógy židov tiež sú naplnené velebením Boha. Cestou pustatiny Arabie tiahnu nábožné zástupy pútnické, aby svoje vďačochenie u hrobu proroka *Mohameda* konať mohli. Indiani klačia na brehu svätej rieky *Gauges* rečenej. Perzskí idú na vrcholce bratov, aby ďaleko od huku sveta zblížili sa mohli k pôvodu života, k Bohu, a ruky ku slnku vystierajú, čo odzrazu neviditeľného Boha. V krajinách normálneho a pastierskeho ľudu husto sa fahne k nebu dým s oltárov obet. Divý potom skrušeno sedí pred modlou, aby v nej kľanul sa neviditeľnému duchu.

Toto povyšuje človeka nad všetky druhy zvierencie. Všade a vo všetkom vidíme, že duchovné prevyšuje to, čo ku hmote patrí; žiadosti smyslov a ich prúdy nepovedome prezradzujú, že duch za neviditeľným svetom dychtí, ktoré túženie spojuje nebo so zemou; všetko má svoju modlitbu, svoje náboženstvo, len nerozumné zvierence nemajú a tí ľudia, ktorí vo svojej zafatej pýche vo všetkom chce sa na zviera nanášať, zapierajú svojho Boha, pochybujú o večnosti. Počet tých, ktorí Boha zapierajú a nad večnosťou pochybujú, je veľmi malý primerano zlému pokoleniu ľudskému. Ich myslená a s vystatovaním hlásaná múdrosť je len *pankhartom* ich nadutosť, ona len znižuje a zhanobuje ich prírodu. Sami chcú byť sebe bohom, a na posmech sú celému svetu. Vo všetkých čiaskach sveta celé pokolenie ľudské vždy by sa malo v duchu kľaľa *Salamona* modliť. Boha poznať, to je dokonála pravda, velebíť moc Boha, to je koreň večného života. Človek len vtedy sa povýši nad celý svet zvierat, jestli pozná Boha; čím lepšie pozná veľkosť a moc Boha, tým vnútornejšia a svätejšia je myseľ jeho, tým lepšie sa zakorení v ňom to, čo nenie zemské, lež nebeské, večné.

Rozumné stvory síce vedia o Bohu, vládnu vierou a do nich vsadenou nádejou, lenže pochop o Bohu je rozličný. Rozličnosť vierovyznaní na okršleku zemskom je podivuhodná. Rozličnosť národov za sebou ťahá i rozličnosť viery. Medzi 1500 millionmi ľudí asi 500 millionov vyznáva vieru kresťanskú; vo všetkých päťoch čiastkach zeme velebí Boha kresťanov. Židov všade na de človek. Učenie *Mohameda* o Bohu, o večnosti, a o povinnosťach smrteľných k Allahovi zaujalo nielen jednu časť Európy, lež i neobmedziteľné

krajiny Malej Asie a tak známe, jako i neznáme vnútro Afriky.

Jednotlivé národy východu pohanmi nazývame, ktorých pochop o Bohu v mnohých ohľadoch je veľmi vznešený, ich mravoveda je čistá, bohoslužby jednoduché, vážnosť a vnútornosť týchtože podivuhodná. Náboženstvo mnohých národov je len preto nám neznáme, pretože buďto málo sa ich dostane medzi nás, alebo ich reč je neznáma. O mnohých len toľko vieme, že sa klaňajú hviezdám, o iných, že hrdinov minulých časov vľebia, alebo klaňajú sa moci ohňa, prajnému alebo škodlivému účinku zviereniec na ľudí. Premnohé národy sú modliarske. Či ony v hviezdach klaňajú sa zvierencom, bylínám, v hrdinoch minulosti ale božstvu, to by veľmi ťažko dalo sa vyskúmať.

Nemôžeme zapierať, jako u ľudí civilisovaných krajín isté stupne nachádzame v schopnosťach a vlohách, tak i u tamtých rozličnosť schopností a smýšľania sa ukazuje.

Však i v kresťanskom svete premnohí sú, ktorí vo svojej nevedomosti na hrobe usnulého hľadiac modlia sa, alebo od podobizne svätého podivné, zázračné výsledky očakávajú, bárs tieto obrazy a sochy pred dobre učeným veriacim sú len podobizne, ba môžeme povedať, pamätné veci toho svätého, ktorý svojim mocným prostredníctvom u Boha našu prosbu podporuje, naše žiadosti, sú-li spasiteľné — zastáva.

Teraz by sa ale dalo pýtať mohol, prečo je taká ukrutná rozličnosť v pochopoch o Bohu? Boha každý chce poznať, každý ho hľadá a v úctivosti má si žiada. Načo je tedy tá veľká rozličnosť náboženstiev, a zkadiaľ vyvierajú?

Podivný rozum ľudský, čo-že ty žiadaš od tvojho Stvoriteľa? Rozličnosť vierovyznania má svoj základ a pôvod vo vôli Božej. A či môžeme o tom pochybovať, že tu na zemi všetko sa z jeho vôle stáva? Jestli chel mať rozličnosť vierovyznania, tomu vznešené ciele byly na príčine, bárs ich náš biedny rozum pochopiť nenie v stave. Vezmimeže radom stvory, všade stretáme sa s náramnou rozličnosťou a rozdielnosťou. Rozličnosť bariev, rozdielnosť nebeských telies, rozličný obraz kameňov, bylín, zviereniec, ľudí je dôkazom toho, jakou múdrosťou stvoril Boh toto všetko. Zaoberajme sa trocha s človekom. Jeden človek delí sa od druhého, ba i tí sa delia jeden od druhého, ktorí sú celkom jednaki. Tam máš rozdiel pohlavia, veku od detinstva po starobu.

A kto by mohol povedať, ktorý spôsob jestvovania je ten najdokonalejší? Každý stvor je potrebný vo svojom jestvovaní a druhu. A podivná to vec, každý je dokonalý. Nie jednotlivé stvory berme do ohľadu, lež hromadne; a je-li v nich harmonia, dokonale sú. Jednotlivý stvor len jednu čiastku tvorí, a cieľu primeraný musí byť.

Keď ďalej do povahy vezme, že človek ustavične mení svoj pochop o viere, alebo náboženstve nadobudnutý, a že i v smýšľaní náboženskom, nenie stály, lež raz je mocnejší, inokedy zas slabší: keď si rozvážíme, že v detskom veku iní sme boli vo viere, v mládenskom veku zas iní, a zralosť veku zmenila naše smýšľanie o náboženstve, v dospelom veku lepšie sa vyvinul pochop náboženský v našom srdci, a že jako slábnu sily tela, tak slábnu i sily ducha; vtedy nebudeme tak obdivovať rozličnosť vierovyznania na rozličných miestach zeme u rozličných národov.

A keď do povahy vezme aj vplyv podnebia, účinkovanie chladného, alebo teplého podnebia, (klímy) na biliny, zvery, ľudí, vtedy ani trochu sa nebudeme

diviť nad rozdielnosťou vierovyznania. Človek chladného podnebia na vrchoch večite sňahom krytých je vážny a grobovitý v mravoch, v smýšľaní nedokonaly, jaká i tá šata, ktorou je jeho telo proti zime kryté. Človek horúceho podnebia je ženský a darobný potiaci papršk slnka ľahá mu silu, uvädľuje jeho údy, jako teplo kvetinu. Príroda, náruživosť, a celá vnútornosť človeka ináč sa zjavuje pod horúcim podnebím, nežli pod studeným. Už i táto rozličnosť ľudí, ktorej je základom príčinou podnebie, predpokladá rozličnosť náboženstva, a rozdielnosť vierovyznania, bárs na krýdlach opravdivej viery všade jednako sa vyvíja duch k Bohu.

Už som spomenul, že večitým sňahom kryté severné vidieky majú obyvateľov, ktorí sú v mravoch grobovitejší, v držaní vážnejší, nežli obyvatelia horúceho podnebia; jak by jeho krv chladnejšia bola, v sile si zakladá.

Jeho fantázia je nie tak živá, a smutná, jako dajakým veľkým oblakom zatiahnuté nebo. Vážna je i jeho nábožnosť, nie podobnosť, lež myšlienky hľadá v náboženstve, chrámy sú chudobné, jednoduché bez nádhery, jako i okolie večitým sňahom kryté. Slobodu mužskej smelosti tak rád vidí, jako i slobodu smýšľania. A to je príčina toho, že i panovanie kráľa je obmedzené radmi a sbormi. V chráme netrpí slovo arcipastiera, ktoré by ho viazalo. Slobodný boj, slobodné smýšľanie, to je jeho heslo. Kto ho zmení??

Pod horúcim podnebím krv je ostrá, fantázia živá. Priateľské večite jasné veselé nebo bez oblakov, utešený obraz bylín zeme, ľubezný spev vtáctva; slovom príjemný dôjem celej natešenej prírody cíti človek. Surové chovanie človeka studeného podnebia, jednoduchosť jeho chrámu nikdy neuspokojí človeka horúceho podnebia. Jeho veselo živá fantázia skvelými obrazmi ozdobi vieru, v chrámoch rád vidí pompu, bohatú rozličnosť bariev, zovnútnú náheru, skvelosť. Tak sa zjavuje jeho bohoslužba. V citoch je ohnivejší a ostrejší, vo vyjavovaní nábožného smýšľania mien obmedzený. Jeho premenlivá a nepokojná príroda nikde nenajde svoje miesto, a aby mohla sa obmedziť, vo svetských veciach sverí sa na kráľov, v duchovných ale na arcipastierov. Tamti sú otcovia jeho dočasnej blaženosti, títo ale jeho dušného spasenia. Znovu pýtam sa, kto zmení prírodu jeho?

Ba i pod miernym podnebím rozlične smýšľajú a cítia ľudia, dľa toho, či kto bližšie sa nachádza k horúcemu podnebiu, alebo k studenému. A z tejto príčiny i v samej kresťanskej viere musela nastať rozličnosť bohoslužieb a náboženstva. V severných krajinách Európy panujú jednoduché pomery a nádhery zbavené kresťanské bohoslužby. V južných krajinách ale už katolícke bohoslužby jestvujú, s nevyčerpatelným prameňom citov, s dušou prekvapujúcou slávnosťou. V tomto náboženstve je jednota, samovláda spasiteľnej viery, v tamtých ale bohužiaľ ovocie poblúdeného rozumu na slobodu pyšného, ktorý rozkolenie a nedorozumenie plodí u protestantov. Ztadiaľto pochádza to rozpadnutie — a pretože nenie jednota — časom opätujúce sa rozkolenie medzi stranami protestantského náboženstva.

A prečo vysmieva hlúpym spôsobom severný protestantismus a pozná vieru a cirkev katolícku (všeobecnú), v ktorej toľké milliony duší blaženosť a dušný pokoj nachádzajú? Nech len pošle severný človek na nich svoje mravné podnebie, veľké hory a 6 mesiacov trvajúcu zimu, nech tieto všetky veci pošle proti juž-

nému veselému nebu jasnému a kvitiacemu okoliu, vtedy pochopíme jeho surovosť a ťažkomyselnosť.

Prečo posudzuje veľa o sebe mysliaci južný človek jednoduché, pompy zbavené bohoslužby severných ľudí? Nenie tam nič opovrhnutia hodné, nič nenie k posudzovaniu v jednoduchosti. Materiálnickí kacíri Ježiša hľadajú, ctia, velebia, klaňajú sa mu, ich všetka práca obsiahnutie čnosti má za cieľ. Títo kacíri, ktorí sú pevno presvedčení o tom, že ich viera je najlepšia, sú ztratené, ale nie odsotené deti božskej lásky. Rozveseľme ich myseľ so smysle obživujúcimi kvetinami južnými, doprajme mu teplých paprskov južného slnka, aby ich zamrznutá zem pustila, od zimy zmorené údy sa zohrialy a sa navrátili k tomu oltáru, na ktorom my konáme každodenne obeť našemu Bohu.

To je len znak surovosti, alebo hlúposti, jestli jeden druhému ubližujeme na cti preto, že v mnohých veciach sa delíme, a vo všetkom jednaki a jednotomyseľní nie sme. Jako je nemožné to, aby sme my všetci čo obyvatelia tejto zeme jednu reč mlúvili, jednaky život viedli, tak nemožným zdá sa byť i to, aby sme jednomyselne a jednako bez rozdielu sa nachádzali v lone jednej matky cirkve, bez všetkej nespokojnosti, považujúc ju za opravdivé utočisko, keď aj každé koleno sa zohne pred menom Ježiša, a srdco každého človeka meno Ježiša činí blaženým, ako i bude činiť blaženým.

My ani zďaleka by sme nečinili posmech z tých, ktorí pod iné podnebie patria. Neopovrhujeme tých kresťanov, ktorí prirerano inému podnebiu iným spôsobom velebia Boha, klaňajú sa Ježišovi Kristovi, Vykupiteľovi to nás všetkých. Oni sú všetci Jeho vykúpení, Jeho sa boja, Jeho prikazy zachovávajú, učenie nasledujú, dľa vnuknutia svojej prírody nebeského Otca milujú. Rozhodnou vecou nenie zovnútorňá obyčaj, ani rozličnosť smýšľania, lež zachovanie základu viery, zachovanie jednoty viery; to je základom i jednoty kresťanstva: Toto je život večný, aby poznali Teba, ktorý si jedine pravý Boh, a poznali Ježiša Krista, ktorého si poslal.

V tomto sa nachádza rozličné smýšľanie o náboženstve celého obyvateľstva zeme, v tomto podstata rozličnosti náboženstvi, aby klaňalo sa Bohu po všetky tisícročia bárs rozličným spôsobom, ale rovnakým vnútorňým smýšľaním. Bez klaňania Bohu by sa duša zakrpatila, lebo by ju na vnivoč vyviedlo; duša nahor sa bere, k Bohu sa fahá, lebo jej cieľ je poznať Boha a na veky v ňom blaženou byť.

Čo by bolo z pokolenia ľudského, keby Ježiš Kristus čo svietiaci fakla sveta nebol na zem prišiel. Ľudia by sa boli zatopili v bahne svojich ošklivých hriechov. Rozum ľudí osvietil sa učením a láskou Ježiša Krista, srdco ľudí týmže prostriedkom odtrhlo sa od hmoty a povýšilo k citom nebeským.

Čo mám o tých povedať, ktorí — bárs tiež sú od Boha stvorení — predsa nepozrjú jasné slnko vyjavenej pravdy Božej, lež v tme sa nachádzajú? Aj oni sú stvorení Božie, Boha hľadajú, Bohu sa klaňajú, vo svojom zemskom živote. Môžu sa skovať i do húšťa hôr, môžu sa vyškríabať i na tie najvyššie vrcholce vrchov, vniesť bár i do jeskýň svojich kamenných chrámov, alebo do stien listnatých stromov, môžu konať obeť radosti na svojich oltároch, ktorej dým na hor sa berie, môžu i sľuby činiť pred kamennými sochami, vo svetkom velebia Boha vo všetkých ich činnoch a pohyboch túženie za Bohom zjavuje sa.

V tomto seba povedomom, bárs i rozličnom, predis ale Bohu velebiacom chovaní sa celého pokolenia ľudského zjavuje sa vznešenosť človeka nad prírodu zvierafa.

Boha čo nepochopiteľnú dokonalosť si predstavuje človek, ktorý za prach a popol sa považuje, a tento prach totižto človek právne sa dvíha k Bohu. Boh je nepochopiteľná pravda a múdrosť; človek ale, jestli len vo svojej nádhere nezaprel svoju prírodu, usiluje sa túto pravdu poznať. Cesty sú rozličné, cieľ ale je jeden. Vzdelaný ale veriaci europejský a divý človek na ostrovoch morských za tým istým Bohom sa namáhajú, usilujú sa poznať nepochopiteľnú pravdu, ktorá nad nami stojí, preto ale nás všetkých jednako miluje a ku sebe prifahuje. Boh stvoril svet; On obmedzil vodu a zem, On naplnil zem ľuďmi a inými stvorami, aby sme vo všetkom len jeho poznali a jemu sa klaňali. Prečo nenávidíme tých, ktorí nevidia tak, ako my? Prečo zatracujeme tých, ktorých On miluje, a ktorým fakla viery pravej ešte nesvieti, abo ktorí sú oklamaní, dľa svojho svedomia ale Boha tak velebia, jako im to On vyznačil? Bohabojný spravodlivý človek milý je pred Bohom.

To síce pravda, že rozličnosť vierovyznaní na zemi podivenie spôsobí medzi obyvateľmi zeme; lenže poznáme-li príčiny — s ktorými sme sa vyššie zaoberali — tej rozličnosti, naše podivenie veľmi slabým zostane. Dľa toho, čo sme uviedli, dozvieme sa, že pomery podelia, potrava, spôsoby živobitia veľký vplyv majú na myseľ človeka, na jeho smýšľanie a celý stav ducha.

Pobočne poznamenáme, že v rozličnosti mienok tiež nachádzame harmoniu v podstatných veciach, bez ktorých i samé náboženstvo by prestalo náboženstvom byť. Podstata každého náboženstva je: 1. Viera v Bohu; 2. pomery medzi človekom a Bohom; 3. účinkovanie týchto pomerov, tohoto položenia na život, ktorý nastal po smrti. Túto podstatu náboženstva najdeme nielen u kresťanov, lež i v pohanskej viere divých ľudí.

U mien vzdelaných ľudí pochop o viere je nedokonaly, nútny. Pohaní síce veria v Boha, lenže navymýšľajú si celé množstvo božíkov na zemi a na nebi. Uznajú, alebo lepšie rečeo cítia potrebu pomeru medzi ľuďmi a Bohom, lenže nemajú dobrý pochop o tomto pomere; a ztadiato vyviera rozličnosť pochoa pov a učení o povinnosťach k Bohu a rozličnosť obet Bohu konaných. Aj o druhom svete nemajú vedomosť, lenže tak tmavú, že táto ich vedomosť zjavuje sa celkom bludným spôsobom.

(Pokračovanie nasleduje.)

K čomu slúži socialdemokracia?

Naša spoločnosť je nezdravá; to už od dávna vedia výbornejší politickí mužovia, ktorí nielen vzdelaní, lež aj zkúsení sú. Bohužiaľ ale počet týchto nenie veľký. Liberálni hazafíci nijako nechceli zbadať zjavy nebezpečenstva, a keď aj zbadali, len na utlačenie si mysleli. Tak činili, jako keď kto cíti v sebe počiatok nemoce, ktorú ale zábavou a neporiadnym životom chce utlačif.

Smutné následky tejto hry zjavujú sa už i v našej vlasti vo všetkých vrstvách spoločnosti; zvlášte ale u robotníkov, tak u poľných, ako aj u fabrických robotníkov zjavujú sa znaky rozpadnutia spoločenskej ústrojnosti.

Táto galiba dve príčiny má; jednou je nesvedomité búrenie socialdemokracie, na ktorú nás upozorňujú ale proti nej nič nerobia; druhou príčinou ale je, čo by radi zamĺčali, nesvedomité gazdovanie liberalismu.

Medzi týmto búrením a nespravodlivým zachádzaním ovšem potrebuje naše robotníctvo zbraň k samobrane. Robotníkom do ruky treba dať proti planým sošitom socialdemokracie namerené také noviny a sošity, ktoré ho presvedčia o prázdnych slovách socialdemokracie.

Taký cieľ majú aj naše riadky tieto, v ktorých Slovákov prospešne chceme poučiť. Nádej máme, že sa nám podarí opustený hornoviediecky ľud na toľko poučiť o tejto veci, že napozatým nebude sedieť na lep bezočivým jednatelom a nesvedomitým socialistom. Kresťanské smýšľanie chceme vliať do žíl slovenského ľudu. Tedy prvá otázka je:

Čo nám donesie budúcnosť?

Zlé časy žijeme. Zmätok a neporiadok zúri vo všetkých vrstvách spoločnosti. Jakoby blaho a pokoj na veky boly chrbát obrátili našej krajine. Jest síce dakoľko šťastlivých panákov, ktorí zlatému tetatu sa klaňajú, svedomitosť len dľa mena poznajú; ich vrecku sa dobre vodí, v bahne liberalismu výborne sa citia; lenže malý priemysel a roľníctvo stone od biedy. Výnimka je zriedkavá.

Samo sebou sa rozumie, že je tu v otázke predovšetkým hmotné polozenie človeka, bohatsvo telesný blahobyť, chudoba, každodenná starosť a potreba.

Pokoj srdca, spokojnosť duše na inom základe treba hľadať. Aj ten najväčší boháč môže byť nešťastným; a i ten najchudobnejší statočný človek môže byť tým najblahoslavenejším.

Lenže tu nenie o tomto reč. Lež to je v otázke, že usilovnosť, pracovitosť, namáhanie nenie účastné slušnej odplaty; o tom je reč, že neunávnny robotník, usilovný priemyselník, ťažko pracujúci roľník a nádenník — ktorí všetci v potu tvári vyhľadávajú svoj každodenný chlieb, nemôžu statočne vyžiť. Darmo sa namáhajú, darmo napínajú svoje sily. Že by si kto z nich aj dačo odložil, to medzi zriedkavosti patrí.

Z nich ale iní vedia bohatnúť. Falešní, nesvedomití špekulanti vedia sobrať ovocie ich práce.

A následkom tohoto v storočí po nebo vychválenej osvietenosti a pokroku nové otroctvo sa dvíha, ktoré len zovnútorne sa delí od pohanského otroctva. V putách dlžoby a otrockej práce stonú mnohí, zakiaľ dakoľkí pána hrajú a pokoleniu ľudskému rozkazujú.

Dnes najviac je spomínaná „sloboda“. Ale jako vyzerá táto sloboda, len z posmechu sa môže tak menovať. Jedna vec je dnes dovolená ači slobodná: Sťahovanie!

Toho síce nikdy nedožijeme sa, že by každý bol blaženým a jednako bohatým. Sám Kristus Pán povedal, že chudobných vždy budeme mať. Ba i on sám si vyvolil chudobu, bárs bol Bohom a tým najmúdrejším človekom, stav chudoby čo stupeň dokonálosti odporúčal svojim privržencom; kázal, aby sme aspoň v srdci usilovali sa utlačiť túženie za zemskými pokladmi a za stavom bohatstva.

Taká bieda ľudu ale, aby väčšina človečenstva ani krajciara nemala biedu trejúc; dakoľkí ale oplývajú bohatstvom, blahobytom a rozkošami, nenie inšie, jako podmanenie sveta, otroctvo ľudí; ktoré otroctvo ostro sa protiví druhému prikázaniu Božiemu: Milovať budeš bližného svojho, jako seba samého.

Dnešné hospodárske pomery ale, ktoré sú plodom liberálneho šafárenia, vedú k mravnému i hmotnému otroctvu, k úplnej chudobe, k podmaneniu ľudu.

A veď Svrchovaný pod istým nechcel dať ľudskému pokoleniu žobrátku palicu čo dedičstvo; ba i právu prírody protiví sa všeobecná bieda (pauperismus).

Z tejto príčiny je kresťanstvo nepriateľom liberálnemu šafáreniu. Kresťanstvom je okrikovaný liberalismus: To tak nemôže zostať.

Podáva: *Jozko Spekulant.*

Sbierka milodarov

na ciele slávnostnej poklony koncom XIX. a počiatkom XX. storočia vydržiavať sa majúcej.

(Pokračovanie).

Vykázaná summa 970 kor. 30 hal.; Od tej doby prispeli k tomuže cieľu: Michal Molnár 11 korunami 20 hal.; Helena Kristinák 1 kor.; Maria Hulek 60 hal.; Tomáš Kutalik Nitra 14 kor., M. Štefánka (Očkov) 2 kor.; J. Miler (Kiš-Vičáp) 4 kor.; do hromady: 992 korun.

V Bpešti, 20. júna r. 1898.

Dr. Jozef N. Jando.

Zlatý venec.

Zlatým vencom ozdobený
 Jak bohatier hodnosti,
 Úctou, vďakou obklopený
 Zo všetkých strán v hojnosti
 Cincinnatus občan rímsky
 V chalúpke len chatrnej
 Vede život mravný, čistý
 Vo skromnosti patrnej.
 Role svoje si obrába,
 Ktorých veru mnoho niet,
 Tolko na nich však dorába,
 Že nemusí biedu trieť.
 V potu tvári vždy pracuje
 Bez všetkého reptania,
 Peniaz potrebný šanuje,
 Dľžoby ho nerania.
 Natoľko je starostlivý,
 Že má všetko v poriadku,
 Za pokrokom žiadostivý
 Nezostáva pozadku.
 Utlahnutý v súkromnosti
 Od výjavov verejných,
 O seba má len starosti
 A o sebe sverených.
 Ale statočnosti jeho žiara
 Po širokej dialnosti
 Sa ligotá a zatvára
 Dvere každej podlosti.
 Kdeže teda vzal ten zdobný
 Venec a na čo mu je,
 Keď sa on tak vždycky skromný
 Od nádhery vzdalaže? —

Vždy sa najdu taki ľudia
 Hnaní túžbou zblúdenou,
 Čo po cudzom statku lúbia
 Čahať rukou lúpežnou
 Tak aj Rimanov susedný
 Nepriateľ tiež sužuje;
 Všetko bere, páli, plení,
 Ubohý ľud morduje.
 Hoj, ale Rím rozhorčený
 Pekný svoje vojsko šle,

By nepriateľ bol zničený:
 Už je s tebou, Grachus *) zle!
 Ejhľa, už sa valí celá
 Sila Rímu statného,
 Do prachu aby potrela
 Súseďa nešťastného. —
 Pomstou ktorí všik horeli
 Hneď Grachusa hvozného
 Rozšliapať hľa, už sú celí
 Obtočení od neho. —
 Škoda teba, vojsko rímské!
 Všetko máš byť zmorené;
 Plány tvoje už zaiste
 Docela sú zmarené.
 Nepriateľ tu nezbadano
 Obkolesil zo všetkých strán:
 Ach, už zničia kruté zbrane
 Celý válečný tvoj stán.
 Veď už ruku dvíha svoju
 Vhlbil v srdce tvoje hr.t:
 Odvážený je ku boju
 Žitíia tvojho zhasiť knot. —

Celý Rím si rady nevie,
 Všetko všo de zmätené:
 Celé mesto horko žélie
 Svoje vojsko ztratené.
 Čo si počal? Každý volá
 Žiaľne celkom zlakany:
 Vyvoľme si diktátora,
 Čo nás všetkých zachráni,
 A povede veslo vlády
 V celej širej krajine,
 Dokiaľ sa tá búra ztráti,
 Nebezpečie nezhyne. — —
 A zraky mesta statného
 Túžne sa obracajú
 K Cincinnatusovi, v neho
 Svoju nádej skladajú. —
 Čo? Celé mesto, celý štát
 V osobe tak skromného
 Zemana by vám mohol mať
 Veliteľa svojého?! —
 Tak je, ktorý nič netužil
 Po sláve a hodnosti,
 Včuľ skutočne byť zaslúžil
 Hlavou celej mocnosti. —

*) Grachus Cilius, vódea acquejských.

Naloženo štátnym sluhom
 Vyriadit' mu to hnedky:
 Ti ho našli tam za pluhom
 Orať svoje pozemky. — —
 Takto Cincinnatus dostal
 Miesto pluhu do ruky
 Státnu berlu, zrazu sa stal
 Vodcom válečnej burky. —
 Prečo nesadne si na trôň?
 Nepožíva rozkoše
 Jakékoľvek na tom
 Svete žiadať len môže?
 Ó len za tým duša jeho
 Práhnne z celej hlbiny:
 Nepriateľa aby zlého
 Preč zahnal od otčiny.
 A jak sa mu to pošlastí,
 Vtedy celkom spokojný
 V Rím sa vráti a bez strasti
 Zloží život bojovný. — —

Už ti, Rímu, zora svitá
 Uprostred tej úzkosti,
 Už sa diktátor tvoj chystá
 Z celej svojej možnosti
 Roztrhať okovy tvoje,
 Nebezpečie odstrániť,
 A tak krásne mesto svoje
 Od záhuby ochrániť.
 Málo rozkazov vydáva
 Cincinnatus horlivý,
 S ktorými on povoláva
 Mužstvo v boj rozhorčilý.
 Malé slová veľké činy
 Obyčajne vždy plodia,
 Nekedy dlhé rečníny
 Neosožia, lež škodia. — —
 Prítom jakobys' čarovným
 Svihnul, tak sa všetko hne
 Za vojvodcom svojim hodným
 K tejto veľkej vojne.
 A vôdca náš jednoduchý
 Nepriateľa v taký sak
 Lapol, z nehož bár je suchý
 Nikto neujde nijak.
 Včul rodákom obtočeným
 Jeden pokyn pošle len:

A ti smerom vyznačeným
 Vyfrknu hned' z kliečky ven. —
 No, veru si ty pochodil
 Grachus krivo začasu:
 Jak ťa Riman na zem hodil
 Bez všetkého zápasu!
 Celý sa mu odovzdávaš
 S vojskom a aj s pokladmi:
 Pokorený v prachu válaš
 Sa pred jeho nohami.
 Reťazami sviazaného
 Preťažkými ťa vedú
 Pred tvár vôdca sláveného;
 Takú získal si biedu. — —

Pozdvihnite palmu slávy
 Ó Rímania vysoko!
 Rozožnite plameň žiary,
 Sypte kvety široko!
 Otvárajte brány vďaky!
 Chválospevy zazvučte;
 Už sa vracia víťaz války,
 S triumfom ho obkľúčte!
 Víťazstvo ti, Rímu, krásne
 Nese a to zadarmo,
 S ktorým tak šťastlivo strašné
 Tvoje roztrieskal jarmo. —
 Ale veru aj na rímských
 Uliciach je čo jesť piť:
 Celé mesto tých hrdinských
 Vojakov chce počerstviť.
 Cincinnatusovi avšak
 Zlatý venec venuje
 Všeobecnej úcty na znak,
 Ktovej hoden veru je.
 Prijíma ho čo dar vlasti,
 Ale hodnosť najvyššiu
 Složiac, ide k svojej slasti,
 V domácnosť svú najmilšiu. —
 A hľa! hlava štátu plúži
 Zase polia úrodné;
 Za slávou sveta netúži,
 Žije si len chudobne:
 Práve preto pomník jeho
 Slávy bude cez všetky
 Skvieť sa čo muža skromného
 Sveta tohoto veky.

Krátka histórika.

U uršulinských sestričiek v meste N. dojato sa odobieraly deti od milých sestričiek, pod ktorých opaterou sa tam v tom ústave vychovávaly a učily.

Veľa, preveľa sží sa tam vylialo.

Zvlášte ale jedno dievča sa veľmi ťažko ľučilo.

Konečne predsa sišlo toto dievča dolu schodami, pri bráne ale ešte raz sa obrátilo, bozkalo ruku mníške a povedalo: Ja zas prídem.

Brána sa zavrela. Dievča i s matkou šlo na železničnú stanicu. Vlak tak rýchlo letel s nimi, jako by vedel o túžení otcovom za dievčaťom.

Konečne domov prišli matka a dcéra. Otec obe k srdcu pritisol. On bol mešťanostom jedného stredného mesta. Každý si ho vážil a rád mal; zvlášte ale občania.

Manželka veľmi ťažko privolila k tomu, aby ich dcéra v kláštore bola vychovaná.

O veľa radšej by bola dala dcéru do mestského ústavu moderného ducha. — Lenže jej manžel tvrdým a háklivým bol v tejto veci; neprivilil k tomu.

Dobre on vedel, že dobrá výchova je takým pokladom, ktorý viac stojí, nežli bohatstvo a nádhera. Veru dobrá výchova viac je hodná pre deti, nežli všetko ostatné.

Františka dobre bola vychovaná v kláštore uršulínek. Boh a kráľovstvo nebeské bolo jej jediným cieľom. Veľmi sa ťahala za kláštrom. Vo svete nemala pokoja. Za kláštrom túžila neukrotiteľne jej duša. Veľmi ťažko jej bolo doma byť pre matku. Svetský duch matky ju zarmucoval.

Manželka pána mešťanostu totižto domnievala sa, že keď idie v nedeľu do kostola a do roka prijme raz sviatosti, že je s tým už všetko v poriadku, že to úplne dostačí k dušnému spaseniu.

Ona nemohla pochopiť útle náboženské smýšľanie svojej dcéry, a ani jej len nenapadlo pochopiť ho.

Často obrazila dcéru, posmešne poznamenajúc; Idz do kláštora!

A veď tá chuderka to isté cítila v srdci, čo matka posmešne hovorila.

Čím väčší bol rozdiel medzi duchom kláštora a duchom matky, tým viac túžila za kláštorským životom.

Nezadlho nastala zima. Všetko sa oblieklo v prírode do bieleho rúcha.

Rodičia žiadali, aby Františka navštevovala s nimi rozličné svetské zábavy.

Matka ju chcela obliekať, ako najnádhernejšie len mohla. Ale všetko bolo márne, dcéra neztratila ducha Kristovej pokory a poníženosti.

Zabávala sa a aj tancovala, preto ale nezabudla na svojho pre hriechy utrúpeného Spasiteľa, ku ktorému neráz svoju myseľ zdvihla.

Matka až tak rástla, keď jej chválili dcéru; ešte radšej by bola mala, keby ju čo kráľovnu zábav boli vychvaľovali.

O svetská bláznivosť! ktorá ešte i matku si v stave na toľko zaslepí, že tá nevie, jak vzácny poklad má vo svojej dcére.

Aj zimný čas uplynul, ako bystrého potôčka voda odtečie v čas horúceho leta.

Františka často túžila za tichými večermi, aby sa mohla pohrúžiť do svojich kníh, ktoré naplňovali jej srdco bohabojnosťou, občerstvovaly jej dušu, myslel dŕhaly k Bohu

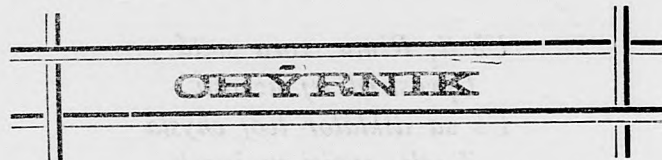
Matka jej ani tam nedala pokoja; bála sa, že by jej dcéra i ďalej bohabojnou ostala. Nakúpila románov k telesnosti vzbudzujúcich, svetského ducha podporujúcich.

Deva nechcela ich čítať. Matka na hlas čítala a dievča poslúchať muselo. Tak to bolo s večera na večer.

Aj o to sa postarala matka, aby v jej dome bez vedomia otca schôdzky sa stávaly, ktoré zlomkrkom bývajú nevinnosti. — Deva ale ani v týchto nenachádzala žiadnej radosti. Anjel strážca, ku ktorému sa utíkala vo všetkých pokušeniach, zachránil ju od všetkého zlého.

Preto ale deva hynula; dušné trápenie podrývalo i telesné zdravie a krásu. Čím viac klesala jej telesná sila, tým horlivšie sa modliła k Bohu, aby v duchu silnou byť mohla. Bázeň Božia u nej mocnejšia bola, nežli všetko vábenie a pokúšanie. Zlý duch nemal prístup k tejto nevinnnej duši.

Svetským duchom naplnená matka so strachom očakávala, čo s jej jediným dieťaťom bude. Myslela si, že ešte jednu próbu učiní s ňou, snád vleje do nej chuti k životu a tak navráti sa jej zdravie a živost. Po zábave, kde ustavične ju nútila tancovať, severný vietor ladochladný dul; na také časy neboly prichystané. Dievča zaľahlo; horúčka silnejšia bola, nežli kleslé sily devy. Planá matka nebola hodná tak šlachetného dieťaťa, ktoré Boh presadil sfa útlý kvietok duchovný do zahrady nebeského raja. Matka zúfala o stenu hlavu trepała. Ale darmo.

Tých všetkých ct. predplatiteľov, ktorých predplatok už vypršal, úctive prosíme svoj predplatok obnoviť; tých ale, ktorí predplatili, preto ale „Kreštan“-a nedostávajú, prosíme peniaze reklamovať na pošte, alebo poukážku s tých peňazí nám poslať, aby dľa miery spravodlivosti pokročiť mohli.

Vydavateľstvo.

Čo robí nemecký cisár? V r. 1897. dostal cisár 1026 oznamov a 751 telegrammov. Osobne vypracoval cisár vlani 751 oznamov. Okrem toho veľa výsluchov dáva; účasť berie na poradách, veľmi často cestuje, často reční, pritom všetkom ale je on výborným otcom a manželom.

† Dr. Ludvig Lassu. Tento prešporský kanonik zomrel 10. júna v 64. roku veku svojho. Bol on neohrozeným ľudákom a priateľom ľudu, ktorý čo dekan-farár veľa rokov viedol a spravoval duchovne, zvlášte pri voľbách naplňoval mamelukov strachom. O. v. d. m. P.!

Zlatá omša sv. Tit. kanonik a bývalý bytšanský dekan-farár Gašpar Maloč, 1. júla b. roku čítal omšu s ľudu sčítajúc. Veľa je to milosť, keď

Boh nechá toľkoto dožiť sa zlatej sv. omše. Tento pensionovaný cirkevný dôstojník seba povedome môže pozrieť na tých 50 rokov svojho kňazského uradovania. Za Boha, za cirkev, za ľud a za vlasť bojoval; nasledovne spokojne môže pri zlatej omši sv. ruky svoje k nebu zdvihnúť, aby ďakoval Otcu nebeskému za všetky dary, ktorými ho behom tých 50 rokov až tak obsypal. Nech žije!

Lueger u veličenstva. Minulý týždeň na výsluchu prijal jeho veličenstvo Luegera, tohoto neo-hroženého kresťana a mešťanostu Viedne. Luegerovi podarilo sa vyprosiť, aby kráľ na výsluchu prijal študujúcu mládež mesta Viedne.

Kresťanský socializmus. Jeho eminencia dr. Kl. Vaszary 25 tisíc zl. slúbil mestu Ostrihomu na obecnú nemocnicu. Ejhľa jako vyzerá kresťanský socializmus.

Františ Bleszkány jozefovský kaplán a bývalý redaktor Kresťana stal sa správcom fary v Nitra-Ujlaku. Nech žije!

† **Ignác Pachmann**, bývalý farár pastuchovský zomrel v Hlohovci v 58. roku veku a v 34. roku kňazstva svojho. O. v. d. P.!

† **Michal Lancsik**, pensionovaný alsó-palójtaský farár zomrel v Balassagyarmote v 82. roku veku a v 58. roku kňazstva svojho.

Immunitné právo. Lepšényiho, tohoto ľudáka vyslanca palicami udreli, immunitný odbor vypovedal, že to nebolo urazenie immunitného práva; lebo vraj u Lepšényiho nebolo bitke podrobené ablegátske, lež len redaktorské telo.

Veľký požiar. 9. júna v noci v Turanoch veľký požiar zúrili. Asi 110 domov zhorelo. Veľmi mnoho pohorencov upadlo do veľkej biedy.

Očernovanie. Nepriatelia ľudovej strany na vidieku roztriasali a rozširovali, že ľudový denník „Alkotmány“ prešiel do rúk židovskej spoločnosti. To nenie pravda. Ale to je pravda, že okrem „Magyar Államu“ a „Alkotmányu“ u všetkých denníkov nachádzajú sa v redakcii židáci.

Návrat kalvinov. V Sobote 27. mája navrátil sa do lona cirkve katolíckej Ján Ororzi i s deťmi kalvinskými. — V Magyarfeneši zas 29. mája 28 ročná deva kalvínka Zuzanna Orban stala sa katolíčkou. — V Nagy-Szebene ale dve kojiteľkyne Julianna Fodor a Róza Imre, obe to kalvinky, práve vo sviatok Ducha sv. boli prijaté do lona cirkve Kristovej.

Len kydaj hanu na kňazov. Nedávno sme sdělili, jako napadol akýsi Csippék kňaza redaktora Kresťana; i to sme podali, že dva liberáli neodviliaci jako napadli kňaza Lepšényiho palicami. Teraz od istého času kóšerové noviny vždy napadajú herškého ľudáka, apoštolského biskupa gósa a dra Gustava Majlátha. Čo tieto časopisy docielit chcú s tým, to každý múdry čitateľ nahliadne bez všetkého vysvetľovania. Hja aj to je pravda, že svet (svetský smýšľajúca časť ľudstva) nikdy nemiloval privržencov a bojovníkov Kristových.

Dávačka, zimnica a žalúdkové krče trápia obyvateľstvo v Šoprone. Polovica obyvateľstva je chorá. Hovorí, že tamajšia voda je tomu na príčinu.

Milosť Ducha sv. V Réztányi v svätodušný pondelok kalvinka notárka, Irena Schusztter navrátila sa do lona cirkve katolíckej. — V Magoči nechala sa pokrstiť židovka Roza Adler, v krste dostala meno: Ilona. Krstnými rodičami boli: gr. Imrich Károlyi a jeho manželka.

Prst Boží. Z Vesprému nám píšu, že főtšpán dr. Fraňo Fenyvesy sklzol sa na mramorových schodoch v Pápe a ľazko si urazil nohu. Fenyvesy je tu tým najväčším liberálom!

Hynú jasné vlasy. Anglicko bolo jednú vlasťou jasnovlasých ľudí, teraz ale len jedna tretina obecnstva je bľadovlasá. Zvlášte mužskí jasnovlasí s dňa na deň zriedkavejšími sú. Dľa rátania istého anglického fyziologa po 2 storočiach už vôbec nebude blondynov.

Skosení manželia. Štefan Varga a Fraňo Sas, obyvatelia to obce Hobol povadili sa nad akýmsi dectvom. Obidvaja kosili trávu na lúke, kde sa povadili. Rozpajedení Fraňo Sas tak zaťal do tela protivníka, že skoro na dvoje ho pretal. Na to šla pomáhať manželovi jeho manželka, ktorej zas nohy odťal. Varga hneď zomrel, Vargova ale zomiera. Robotníci hneď tam ho chceli zabiť, on im ale uskočil a sám sa oznámil u okresného súdu. Kde ho do chládku vopchali. Z hnevu len ohavné skutky pochádzajú. A na to má človek slobodnú vôľu, aby mohol hnev svoj ukrotiť.

Hlavu si odrezal. V Lajosfalve istý 70-ročný stavec Martin Molilla zavrel sa do izby a kuchynským nožom odrezal si hlavu na toľko, že mu ona len na tenkej žilke visela. Či tomuto bolo hodno 70 rokov len preto trápiť sa na svete, aby si potom samovraždou väčiu priepasť pripravil. Veru bez viery je život len farchou.

Židovské manipulácie. V Mélykáté židovského kupca Hermanna Šlezingera na tri roky do väzenia odsúdili, že falšoval dokumenty. Šmula Langsela ale žid kupec Dávid Kraus oznámil u vrchnosti, že šalbirstvo prevádzal. Šmula predbežne len do chládku vopchali.

Obef korhelstva. J. Sero, rodák z Horniakov v Malej Pešti tak sa nastrebal čertovej vodky, že tak vykročoval po ulici, jako by motolice bol mal v hlave. Polícia ho lapla; ponač ale grobianil s ňou (lebo korhel všetko si dovolí, ponač on je ten najväčší pán na svete), zavreli ho do žalára, kde teraz 14 dní musí odpočívať; lenže čo bude robiť chuderka žena jeho so 4 deťmi? Korhel naozaj nehladá ďalej od nosa a od zuzky; a preto márne groše, podkopáva svoju i svojej rodiny statočnosť, a ani cudzím nedá pokoja.

Reformujú františkánov, to jest sv. stolica len to chce docielit, aby františkáni pôvodné pravidlá tohoto rádu zachovávali. Pravda, mnohým členom tohože rádu nepáči sa to; a preto radšej páty otrčia kláštorskému životu, nežli by sa mali tej spasonosnej reforme podrobiť. My veľa očakávame od tohoto reformovaného rádu.

Štatistika telegrammov. V Rakúsku behom prvých štyroch mesiacov odovzdané bolo 3 aj pol miliona telegrammov, za ktoré dostal štát 1 aj pol miliona zlatoviek.

† **Vilem Tóth.** Predseda snemovne veľmožov, Vilem Tóth zomrel v Nitra-Ivánke v 66. roku veku svojho. D. ho ho trápila k posteli priviazaného choroby. Bol on fiškálom, stoličným úradníkom, ablegátom, štátnym úradníkom, ministrom a konečne predsedom snemovne veľmožov.

Slová čanádskeho biskupa. Nedávno naučenie dal čanádsky biskup bohoslovcom, ktorým povedal, aby v jednej ruke držali zástavu sv. Gerharda (ktorý biskupom bol v Čanáde); v druhej ruke ale zástavu sv. Štefana. To jest aby dobrými kňazmi a i dobrými vlastencami boli.

Zlé časy majú židia v Poľsku. Tamajší ľud totižto veľmi je rozhorčený proti židom, ktorých v tej najväčšej miere nenávidí a kde len môže všade ich ohrozuje, domy im ničí: a tento nepokoj núti židov vysťahovať sa z rozličných miest. Četníctvo nedostačí k udržaniu pokoja, lež na mnohé miesta vojakov pýtajú.

Pre falšovanie dokumentov odsúdení sú na väzenie nasledovní židovskí vtáci: Solmo Herskovich, Choje Kaufman, Mojžiš Herskovich, Beno Herskovich; Pinkás Fixler a jeho žena, Mendel Mandelovics, Jankel Jankovics, Duvid Fuchs, Duvid Simsovics.

Mor v Carihrade. Jako píšú noviny, v Carihrade istá osoba v jednom špitáli morom bola usmrtená. Vrchnosť spravila kroky, aby sa tá hrozná choroba nerozširovala.

Obet korhelstva. V Budíne jakýsi Aleš Hyreko, 40-ročný chasník mládenec naučil sa, veľmi často kukat na dno fľašky zuzky. Nedávno dostal sa medzi zlých kamarátov, medzi ktorými nastala bitka; najviac mal pod šticou korhel Aleš, ktorý jednému kamarátovi poranil hlavu so sklennou zuzkou. Tento ale na tolko prišiel do hnevu, že opilého Aleša chytil a tak o zem hodil, že viac ani nestal. Veru, veru hrozné sú následky korhelstva. A ľudia nedajú si povedať; a veď ako to i tento prípad dokazuje, korhelstvo nielen o dušné, lež i o telesné zdravie, ba i o život pripravuje ľudí.

17 ročný vrah. Akýsi Fraňo Wagner zadrhol 60 ročnú robotníčku v tlačiarňi, Karolu Peitl, aby jej mohol vziať zaušnice a tých pár zlatoviek, ktoré mala. Sudná stolica odsúdila ho na 12 rokov do väzenia. Štátnemu pravotárovi malou sa zdála byť tá pokuta, a preto appelloval ku kráľ. tabuli. Hja bez kázne a bez bázne vychovaní ľudia nechovajú sa bohobojne a svedomite.

Požiar. V Odoríne v spišskej stolici 8-ho t. m. oheň bol. Päť domov a dvanásť stodol zhorelo. Baviace sa deti podpálily.

Mladá hydina výborne rastie, keď ju okrem obyčajného zrádla i dobrým hmyzom chováme, ku pr. červíkami, ktorých tak sa môžeme dochovať, jestli v tónistom a vlhkom kúte vykopeme veľa jamák, do ktorých postavíme hore koncom slamu, medzi ktorú dobre je nahádzať kôru a hnilé haluze. Asi o mesiac je tam veľa červíkov. Každý deň z druhej jamky dostane hydina; kým na koniec prídeme, v prvých jamkách je už zas dost červíkov.

DOPISY.

ILLAVA, 15. júna 1898.

Vážený Pane!

Zpomedzi najprednejších rodín stolice našej vyniká rodina gr. *Königsegg z Aulendorfu*, ktorá cez leto v *Pruskej* na svojom panstve sa zdržuje. Túto i s dvorom Jeho Veličenstva vo spojení stojácu, a na proti každému svoju láskavosť a dobrotivosť preukazujúcu rodinu celé Prusko slávnostne privítalo.

Najdojímavejšie privítanie bolo v opatrovni malých (Óvode), — ktorú vznešená pani grófska *Paulina Königsegg* minulého roku s veľkými vylohami vystavil dala, kde celé veľmožstvo sa súčasťilo. Drobné žiactvo, celým programom prekvápilo lásky hodnú, šľachetno smyšľajúcu zakladateľku a vydržiaateľku „Óvody“ pani grófsku *Paulinu Königsegg Aulendorf*. Keď teda s jednej strany dojaté panstvo nad každým bodom programu, — ktorý bol milým požitkom prítomných — vo hlučnom potlesku vyjavovalo svoju spokojnosť, s druhej strany slúži nám za dôkaz, že mniškami vedená „Óvoda“ jak života plná je, a jak preniká duchom katolíckym.

Nasledujúceho dňa ale šľachetná pani grófska pohostila asi 110 „Óvody“ povinnových dietok, ktorým skutkom zas o jeden kvet obohatila veniec svojej dobročinnosti.

Šťastná to obec, stolica, ktorá chváľiť sa môže, že jej veľmožstvo tak dobročinné a nábožné je, a každým svojím krokom ukazuje, že predovšetkým je „viera“ a „náboženstvo!“

A či neobjaví sa slza radosti v oku nábožného kresťana, keď vidí, že takí hodnostári, v nábožnej modlitbe pohrúžení, účasť berú na processii Božieho tela! Nečinia oni tak, jako tí niektorí seba za vzdelených držiaci panáci, ktorí miesto toho, že by na kolena padnúť, klaňali sa v prevelebnéj sviatosti Oltárnej prítomnému Spasiteľovi, ale práve v deň tento výlety činia, alebo len zďaleka pozerajúc processiu, „toiletty“ kritizujú a tak znevažujú Spasiteľa. — Úctu tomuto vysokému pántvu preukazuje celé okolie, deputácie ustavične ich navštvujú!

Nech Božie požehnanie sprovádza všetky kroky, dobročinného veľmožstva *Königsegg-Aulendorf!* R.

VEL'KÉ-LADNE, 15. júna 1898.

Velactená Redakcia!

Málo vidím v našom milom Krestanovi dopisov zo šarišskej stolice. Časy máme dobré, nám žita pohľahly. Doteraz máme dažďa práve dobre, kofko nám potrebné. Teraz keby nám milý Pán Böh chvíle dal, lebo by sa nám už i s kosami treba bolo zaobierať.

Spolok, ktorý sme boli založili čo deň to deň viac a viac prekvitá, v tom veľkú radosť máme, keď sme začali, krivonosí sa nám posmievali, teraz ale vždy smutno pozierajú.

Pritom zostávam verný čitateľ Kresťana a verný priateľ ľudovej strany. *Sarišský obyvateľ.*

Cirkevné majetky.

Liberáli veku nášeho sú opravdiví pohani a publikáni, lebo neposlúchajú Cirkev svätú. Nepovieme to, že ako by v jednotlivých nenachádzali by sa čnosti kresťanské. Nie, to nehovoríme. Najdú sa takí liberáli, ktorí aj na ciele cirkevné mnoho obetujú, aj slovo Božie poslúchajú, kde tu aj právo, slobodu Cirkve zastávajú, a vyznávajú sa dobrými katolikami byť, lenže všetko toto viacej je pretvarovanie, ako znaky opravdivého presvedčenia, lebo vo spolok, v hromade to nečinia.

Preto zatracujeme liberálnu politiku, lebo neobživuje, neobčerstvuje ju duch kresťanský, ktorý tak smýšľa, hovorí a činí, ako Kristus Pán, a jeho vyditeľný nástupca, rímsky pápež.

Keby Uhorsko, ako pred reformáciou, čisto katolícka krajina bola, ľahko by sa mnohým ťažkostiam odpomôcť mohlo. Obyvatelia ale krajiny uhorskej nie sme jedno stádo a jeden pastier. Preto liberalismus ako lev ručiaci obchodí, aby všetko zhltnúť mohol, čo je ducha nábožného, cirkevného. Nehanebno šliape špinavými nohami všetky zásluhy minulosti, aby srdco kresťanské, ako ratolesť, keď strom červíci napadnú, vyschlo a zhynulo.

Je pravda, že novomodná výchova mnoho škodila v najnovšom čase cirkvi, ale aj to musíme do vážnej povahy brať, že nielen naši liberálni katolícki páni ranili cirkev, ale počnúc od XVI. stoletia privrzcenci inej viery, menovito od časov Kolomana Tisza kalvíni a s nimi spojení židia, ktorí nikde chybeť nemôžu, bez prestania napádajú cirkev, aby jakýmkoľvek spôsobom a figlom mohli ju raniť a znevážiť.

Naším katolíckym pánom liberálom to máme veľmi za zle, že slepo nepriateľa nasledovali, kdežto mohli sa jedno naučiť, ako kalvíni a židia svoje práva zastávajú.

To je trest náš, že sme nie sebavedomí katolíci.

Od tej doby, čo kalvíni a židia panujú v Uhorsku, pomyslíme si len, aké veľké premeny sa prihodily!

Viera katolícka prestala byť religio regnans, panujúca viera, zavedené boly cirkevno-politické zákony, ktoré citlivo ranily cirkev, a ktoré v následkoch svojich sú nebezpečné, lebo tak sa to stáva, keď ti kto vezme čižmu pomaly ti ukradne aj nohu, komu vzali perinu, pomaly aj majetok mu na bubon príjde.

Do poslednej chvíľky úfali sme, že cirkevno-politický návrh zákonom potvrdený nebude, ale sme sa v nádeji našej sklamali.

Cirkevno-politické zákony už aj do života zavedené sú, a následky jejich patrne sú uprimnému pozorovateľovi.

Leda boly cirkevno-politické zákony do života uvedené, i hľa hneď liberálny tábor hlásal, volal a kričal: sekularisujme, soštatnime, alebo k rozumu ľudu povedám, poberme, zhabme, zhltnime majetky cirkevné!

Kto by tu nepatril zlomyseľnosť liberálov. Najprv len vytrubovali, že nutno potrebné je zavedenie cirkevno-politických zákonov, keď sa to stalo, potom ďalej gajdovali: veznime majetky cirkevné.

Protinábožné a židovské časopisy ako by na kommando, počaly pretriasať nie malichernú otázku túto, a podivné je, všetci mudroňkovaniu svojemu takýto koniec dali: ano, my všetci jednej sme myšlienky: majetky cirkevné (katolícke) prv neskôr, ale konečne soštatnené byť musia.

Vidíš ľudu môj, ako liberáli jednomyselne smýšľať vedia, každý jeden zarába a gšeftuje, ako vie a môže, každý jeden okolo mastného hrnca tancuje, každý jeden len veľké dôchodky a pensie sháňa, keď ale o tom je reč, ako a kde uraziť náboženstvo a cirkev, potom spoja sa, a tam chcú žať, kde nesiali, tam slivky triasť, kde strom neposadili.

Na politickom bojišti činní mužovia roku 1848, 1867, ešte tak radikálne nesmýšľali, lebo boli deťmi takých rodičov, ktorí na sv. náboženstvo mnoho dávali, cirkev poslúchali.

Nebolo by nám ťažko hromadu príkladov predniesť. Dá-li Boh zdravia, aj to neskôr k pozdvihnutiu ducha nábožného sdelíme, aby ľud videl a vedel, aký je veľký rozdiel medzi opravdivými štátnikami, najmä srovnávajúc ich s pidimužikmi terajšieho života politickeho, ktorý na toľko zkazený je, že slobodno vypovedanú mienku v sneme palicujú.

Ponevác neradodajní páni liberáli majetky cirkevné by chceli schabrať, aby hrnce ešte mastnejšie boly, umienil som si, že otázku túto k potrebnému pochopu ľudu vysvetlím.

Skúmať budeme, akého sú pôvodu majetky cirkevné, v akom spojení bol štát uhorský, počnúc od založenia krajiny, so sv. stolicou, s rímskymi pápežmi, ako smýšľali ohľadom majetkov cirkevných uhorskí kráľovia, dosvedčíme, že slávne panujúca dynastia Habsburg práve tak smýšľa, ako kráľovia z domu Árpada, čo je hlavný cieľ majetkov cirkevných? načo cirkev upotrebila a upotrebuje majetky svoje? Čo by nasledovalo, keby rytieri liberálni previedli soštatnenie majetkov cirkevných? Konečne spomeniem aj povinnosti naše ohľadom liberálneho smýšľania, aby každý verný kresťan a katolík prišiel už jedenkrát k sebevedomiu a vedel tiež pocítiť dať silu svoju, silu slobodného smýšľania kresťanského! *Predmiersky.*

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Jožko Šumik. Celkom múdre ste sa zadržali. Len i ďalej tak! — *Kanuke.* Všade dobre, doru najlepšie. Preto sa nechceme vyklátiť. — *Patta.* Budúce hej. — *Vysoká.* V Španielsku teraz ešte horšie by vám bolo. Strýka pozdravujeme. Mešcu pokoj dajte. — *Nové Mesto.* Len čím skorej. Teraz už viac času by sme mali. — *Považie.* Veru len podporujte tú novomestskú ľudovú banku. Horskí mužovia jej stoja na čele. — *Jozef Repka. Šáros-Kurima.* Vy ste slúbili i v mene ruženského spolku milodary na cieľ slávnostnej poklony; list so sľubom sme dostali, peňazí ale nie. — *Jurko Kulifaj v Histre.* Kto môže za to. Tak je to na svete; dobré sa so zlým plete. — Nemusí vás preto hlava boleť, *Odsekaloučan,* ani starosť mať o nás; však Boh, v službe ktorého sa nachádzame, vie prečo nás navštevuje. — *Urmín.* Ten pán znovu sa rozklátiť, nevie, čo si má započat. A veď by mohol vedieť, že prvá myšlienka býva tá najlepšia. — Kto sa pachorí, ten zle pochodí. . . . ešte aj v *Krakovanoch.* Vy ste totižto s tou samochválou tak pochodili, jako istý sedliak, ktorý na svate svojej dcéry chvástať sa chcel, že aj jeho syn má nový kabát, tedy zvolal nášho: Juro obleč ten kabát; — neokrúchaný Juro ale odvetil: A kde ho mám? . . . zahabný otec na to povedal: Ale budeš mať. — *Topolčany.* Škoda ho; škoda ale aj každého slova. — *Szomárik.* Vaše meno je veru potrebné zmeny. — *Zvedavý.* Dobre ste hádali; ten dôstojný pán je v príbudzenstve s tým Csippékom. To je vďaka za to, že som mu pomáhal, keď redaktorom bol. — *Čaca.* Kaco-Maco čo povedal na vituzsivo Csippékove? Jeho brucho pod istým tučnejším sa stalo aspoň o liberálny funt. — *Nové Mesto.* Ľudová Banka. To múdro činite, že nejdate za Bytčou. — *Nitra. Zaborecky.* Tých 80 kr. poslali sme do Vacova dp. Michalovi Vargovi. — *Aug. Oktavec.* Francúzsky. — *Farár.* Lujza Csery Bpešť, Podmaniczky u. 15 II. em., ajtó 10.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korespondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštará, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej, direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslné.

Prosté a figliarske nápady.

Farár: Chlape, nepi pálenku, lebo pálené je najväčším nepriateľom človeka.

Chlap: Hm, však toľ ste kázali, pán farár, že aj nepriateľa máme milovať.

Žobrák: Ale pán veľkomožný, či ste neztratil peňažný mešec?

Nie!

No vidíte od radosti nad tým by ste mi mohli dať dakoľko groší.

Angličan ryby chytá na udicu, jeden panák díva sa, i zunuje dívať sa a zvolá:

Či je aj hlúpejšej veci, nežli udicou chytat ryby? Je veru.

A čo je to?

Dívať sa.

Knížná polica.

Hora Levočská. Napísal *Ján Straka.* V Košiciach. Cena 15 kr. Vrele odporúčame.

Mesačník „Naša Nádej“ rečený vrele odporúčame ct. čitateľom. Obyčajne na 24 stranách on vychádza každý mesiac. Tieto sošity majú za cieľ rozširovať poklonu k prev. Sviatosti Oltárnej. Cena na celý rok 80 kr. Zvlášte duchovným a ruženským spolkom ich odporúčame do priazne.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík. Dvojmesačník. Cena 1 zl. Vrele odporúčame.

Brezňové kvety (Mlostné pražské Jezulátko) vydal kamelitský kláštor (Bpešť, VI. Huba u. 12). Cena utešeno v plátne viazaného a vyše 100 strán obsahujúceho výtisku 30 kr. Vrele odporúčame.

„Veľká Novina“, čili la saletteské proctvo, ktoré vzťahuje sa na koniec sveta, a ktoré Panna Maria dvom pastierskym deťom sdělila. Cena 25 kr. — *Veľká pliaga sveta.* 120 strán obsahujúce dielo toto vysvetľuje veľkú novinu. Opisuje boj Ancikrista s Eliašom a Henocho, opisuje i to, v jakom tele budeme vzkriesení, kde budeme bývať, čo budeme jiesť atď. Cena 70 kr. — Tieto diela razom objednané stoja 75 kr. Vrele ich odporúčame.

Príprava ku sv. spovedi a prvému prijímaniu. Poslovenčil dr. Jozef J a n d a. Cena viaz. 15 kr.; broš. 10 kr. Vrele odporúčame toto výborné dielo, ktoré *Lujza Cery* v Budapešti vydala.

Do pozornosti objednatel'ov kopy odporúčame oznam Jozef Sohrových kosi, v našom časopise uverejnený, a prosíme ct. čitateľov, aby svoje objednávky čím skorej nám sdělili na objednatel'skom hárku k 15-mu číslu pripojenom.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 00—00. — Od Tisy 12.65—12.45. — Od Pešti 12.60—13.40. — Zadunajské 12.65—13.45.

Raž 8.60—8.70.

Jačmeň na krmenie 0.00—0.00. — Do pálenice 0.00—0.00. — Na pivo 0—0.00.

Oves 7.20—7.60.

Kukurica 5.40—5.50.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
23.00	22.40	21.50	20.80	19.90	18.70	17.40	15.60
		7½	8				
		14.00	7.90				

Otruby fajnové 4.90, grobovité 4.80.

3. **Strovy.** Veľká biela fyzula 7.50. — Malá 8.50. Hrach 11.00. — Pšeno 4.75—5.25. Konopné semä 10.50—11.00.

4. **Semä na sejbu.** Červená jatelina 32—40 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 35—24 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 5.75—6.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliedka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 2.80. — Krmená hus 3.60. — Kačka 1 zl. — Krmená kačka 1.50. — Vajca 6—7 kusov 20 kr., 32—34 kusy 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—59 kr.

7. **Telce.** Živé 28—30 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. **Masť a slanina.** Sviňská v sudoch 65—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 66—69 zl.

9. **Remeň** funtový od 14—18 kl. terey 142—144.

10. **Kraviný** vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. **Tefaciny** barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. **Potrava.** Seno. Lúčne seno 1.70—2.40 kr. — Slama. Na postielanie 1.30 kr. — Žup 1.70 kr.

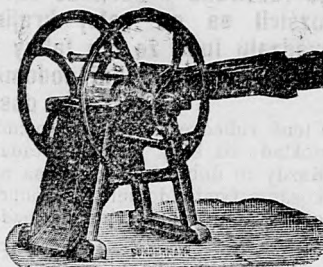
Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE LEN VYDAVATEĽSTVO „KREŠTANA“ PRIJÍMA.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsievacky, srotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluh a brány, amer. hrable, mašiny na lámání stro-movej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

P. T.

My níže podpísaní stavební podujimatelia ako odborní znalci odporúčame sa celému ct. obecnstvu slovenskému veškeré stavby, tak jako aj vezby, s pokrovom, mosty, gazdovské stavy, kostolyaa všetko čo do tohto odboru patrí za ľavnú cenu z dobrého materiálu vyhotovit.

S poníženou úctou

Ján a Andrej Janček,

podujimatelia a stavítelia v Liptovskom Ružomberku.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

TLAČIAREN

SVÄTÉHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstvi na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Prosíme pozor dať.

V Maďarorságu veľmi je rozšírené v obchode zavrätništvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavrätnikom trochu na prsty klopol, všemožnými figlami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarorságu nadržim ani jednatela ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa môže sa dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosy. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytli. — Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria zriedkavými líškavými výrazmi vychválenými kosáma týmto dopieravým odpredávačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadost kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznani pôvod je ten, že je ona trvaca, ani pritvrda, ani primäka neni a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné. šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, pokiaľ následkom tohoto obyčajne zmäkne zadná časť kosy.

Veľa gazdov následkom chybného kuvania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, pokiaľ ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kuvaní aj behom viac dní dobre kosi kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosiť aj tá najtvrdšia brehová trava.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona“.

Zdĺžka cmtrv:	70	75	80	85	90	95	100
Cena kusa	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 kr.

Amerganský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Strieborná-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosí, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričítá. **Jozef Sohr v Somogy-Szille.**

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Ocelová kosa sv. Antona Sohra.**

Obrázkový cennoslov zdarma.

Krajinský
sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.
Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Telefon 61—59.

Svätého-Gerharda

Telefon 61—59.

TLAČIAREN a VYDAVATEĽSTVO KNÍH

BUDAPEŠŤ, VIII. OKRES, PRÁTER-ULICA 44.

odporúča sa na vystavovanie tlačových dielov a síce: týždenníkov, kníh, cenoslovov obežníkov, povolaní kariet oddania sa, tanečných poriadkov, nárožných oznamov v utešenej podobe a lacnej cene.

Vidiecke objednávania hneď sa prevedú.